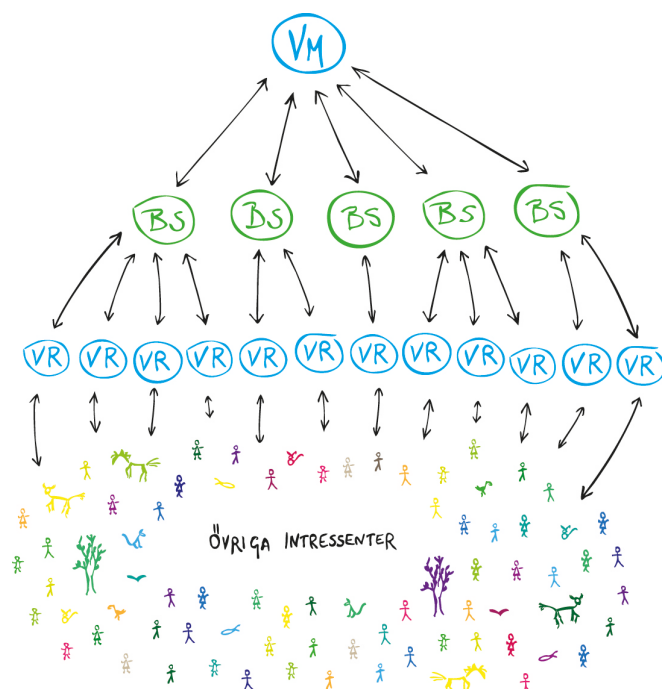

Vattenråden inom Västerhavets vattendistrikt – sammanställning av årsredovisningar för 2011

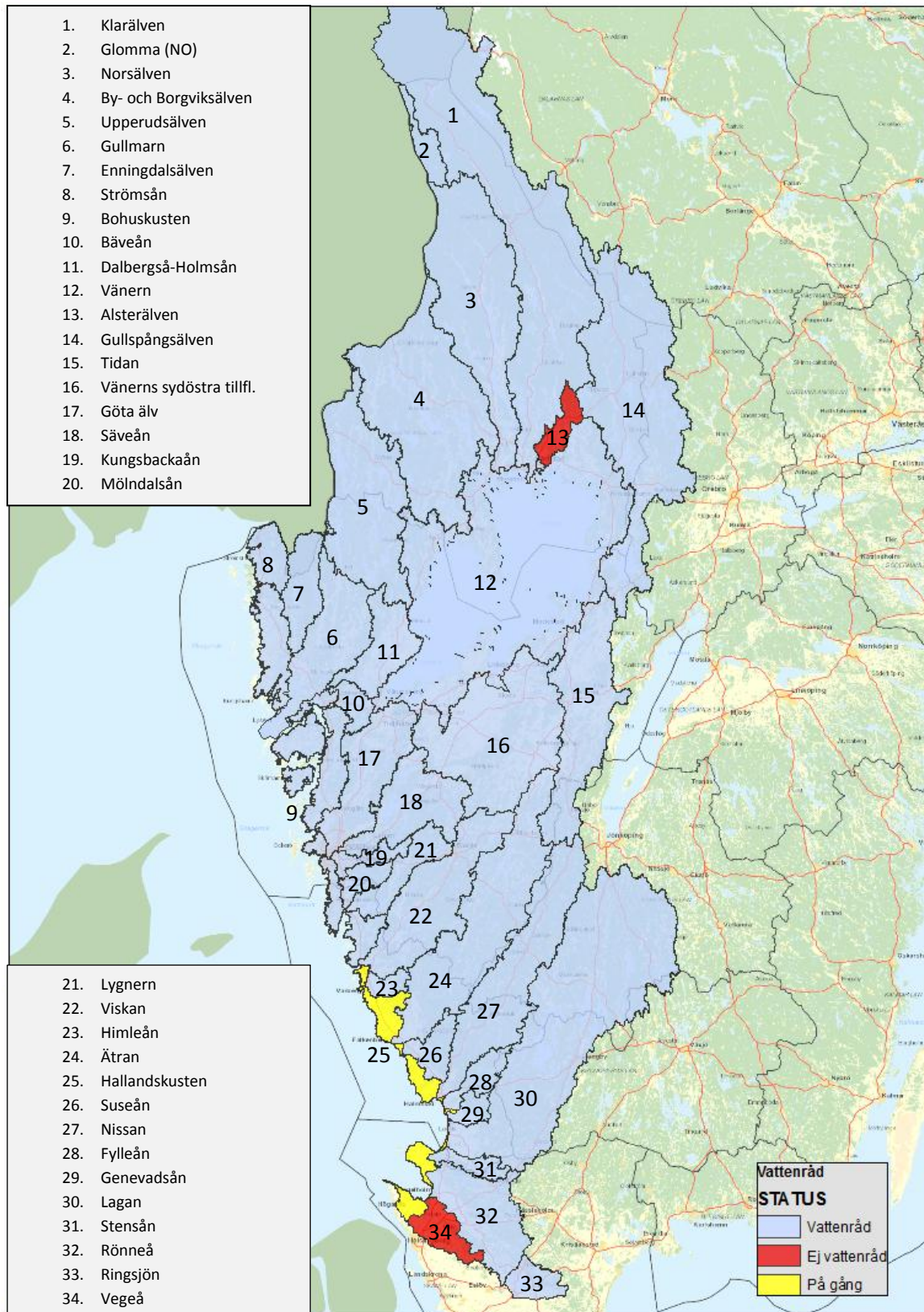
Inledning

Vattenråden är en viktig del av den Svenska vattenförvaltningen (fig. 1). De skapar plattformar för en integrerad, ämnesövergripande och tvärsektoriell hantering av vattenfrågor vilket kan leda till en gemensam syn och handlingskraft i frågor där en enskild aktör skulle ha svårt att agera. Vattenråden hjälper även till att öka kunskapen och medvetenheten om vattnen lokalt. Deltagarna i vattenråden är den viktigaste resursen som genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte kan lyfta viktiga vattenfrågor till myndigheter och beslutsfattare. På så sätt bidrar vattenråden till att driva vattenförvaltningsarbetet framåt.

Inom Västerhavets vattendistrikt finns för närvarande 31 bildade vattenråd från Skåne i söder till Värmland i norr (fig. 2). Några vattenråd har funnits i många år medan andra nyligen bildats. Detta gör att de aktiviteter som genomförs skiljer sig åt mellan vattenråden. De som nyligen bildats är i en uppstartsfas där det är viktigt att medlemmarna får en gemensam syn på avrinningsområdets problem och möjligheter. De vattenråd som funnits ett par år har i många fall passerat den fasen och kommit in i en fas där arbetet är mer fokuserat på åtgärdsalternativ och att sprida kunskap till allmänheten inom området. Detta syns tydligt i de årsredovisningar för 2011 som vattenråden kommit in med.

Figur 1. Illustration över samverkansprocesser från samverkansbroschyren. Illustration av Katarina Vartia.

Figur 2. Vattenråden i Västerhavets vattendistrikt.

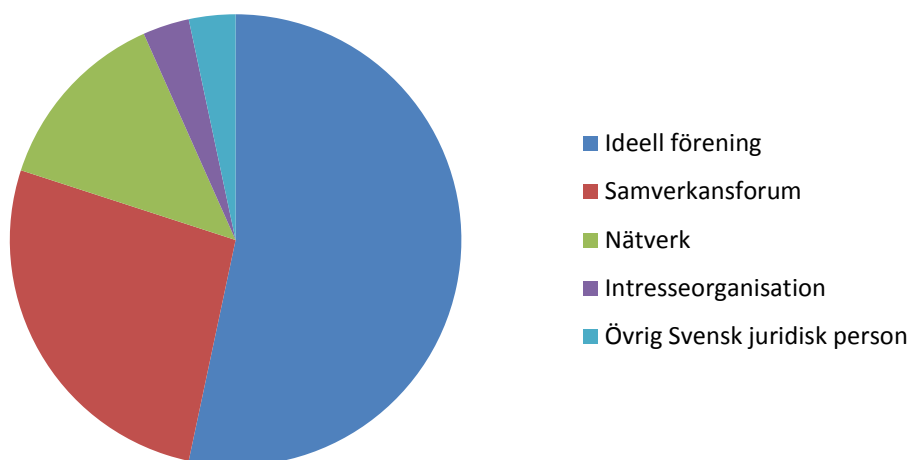
Bakgrund

Genomförandet av vattendirektivet har inneburit ett nytt sätt att tänka kring vattenfrågor. Utgångspunkten för arbetet utgår ifrån en helhetssyn och följer vattnets naturliga gränser, dvs avrinningsområden. För att nå ett framgångsrikt vattenförvaltningsarbete är det viktigt att många olika aktörer är delaktiga i arbetet. I vattendirektivet nämns tre former för allmänhetens deltagande i vattenförvaltningsarbetet; tillhandahållande av information, samråd och samverkan. Med samverkan syftas det på en mer aktiv medverkan i arbetet. För att kunna skapa en aktiv medverkan har Sverige valt att initiera bildandet av vattenråd. Vattenråden fungerar som samverkansforum där alla intressenter inom ett avrinningsområde gemensamt diskuterar vattenfrågor kring de vatten som ingår i avrinningsområdet. Genom samverkan mellan berörda intressenter och ansvariga myndigheter blir vattenförvaltningsarbetet mer effektivt. Samverkan är därför en viktig del i genomförandet av vattendirektivet.

Vattenmyndigheten Västerhavet har gett ut en broschyr om samverkan inom distriktet och här kan man läsa mer om vattenrådets roll inom vattenförvaltningen, <http://www.vattenmyndigheterna.se/SiteCollectionDocuments/sv/vasterhavet/publikationer/samverkan-vasterhavet.pdf>.

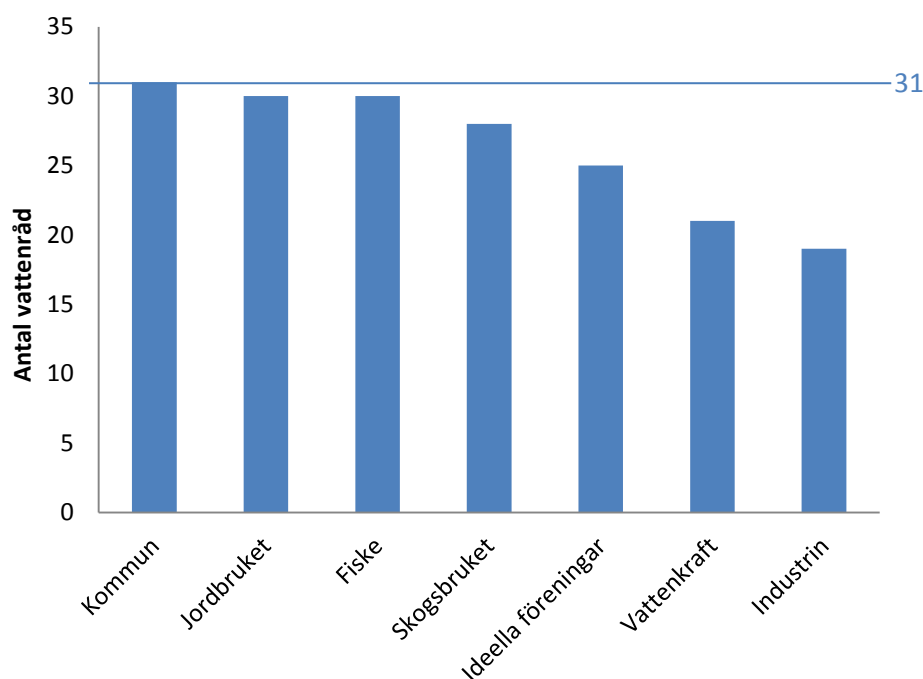
Organisation och medlemmar

Vattenråden inom Västerhavets vattendistrikt ser väldigt olika ut. Detta beror på skillnader både vad gäller geografiska indelningar, dominerande miljöproblem inom avrinningsområdet och vilka intressen som finns representerade i vattenråden. Därför ser både organisation och sammansättningen av medlemmar och styrelse olika ut hos vattenråden. Den vanligaste organisationsformen är dock ideell förening (fig. 3) med en vald styrelse och sekreterare. I många fall är det en kommun som tagit på sig att sköta de ekonomiska bitarna och ibland även sekreterarrollen.

Figur 3. Vattenrådets organisationsformer inom Västerhavets vattendistrikt.

Kommunerna är även den intressent som finns med i alla vattenråd och i de flesta vattenråd finns alla kommuner inom avrinningsområdet representerade. Andra intressenter som är väl representerade i vattenråden är jordbruket, skogsbruket och fiskeorganisationer (fig.4). De intressenter som saknas i flera vattenråd är industrisektorn, vattenkraftsbolag och ideella organisationer med natur-, kultur-, friluftsliv- och bevarandointressen. För jordbruket är det framförallt LRF-representanter som är medlemmar och för skogsbruket är det Södra, skogsstyrelsen och Sveaskog som sitter med i vattenråden. Fisket är representerat i de flesta vattenråd genom fiskevårdsområdesföreningar, sportfiskarna och fiskvattenägarna. Vissa vattenråd har representanter från flera intressenter inom samma sektor. I 19 av de 31 vattenråden inom Västerhavets vattendistrikt är de ideella föreningarna representerade av Svenska Naturskyddsföreningen men även många andra organisationer finns representerade såsom lokala byalag och hushållningssällskapet. Intressant att notera är att även försvarsmakten, sjöfartsverket, luftfartsverket, naturvårdsverket, SGU, universitet och konsultföretag är medlemmar i enskilda vattenråd. Det visar på den mångsidighet och intresse som finns för vattenfrågor och att vattenråden fungerar väl som forum för alla intressenter inom ett avrinningsområde.

Figur 4. Antal vattenråd där de olika intressenterna är medlemmar.

Genomförda aktiviteter 2011

Alla vattenråd inom Västerhavets vattendistrikt har inkommit med en årsredovisning för 2011. I årsredovisningen visar vattenråden på vilka aktiviteter som genomförts under året och även vad som planeras för det kommande året. Utifrån dessa redovisningar är det tydligt att vattenråden genomför en rad olika aktiviteter som spänner över många olika områden (Tabell 1). Beroende på medlemsammansättning, geografisk utbredning, viktiga miljöproblem och tid är fokus på aktiviteterna olika mellan vattenråden.

Tabell 1. Aktiviteter som genomförts under 2011. Vissa aktiviteter har utförts av alla vattenråd medan andra har utförts av ett eller ett par vattenråd.

Aktiviteter under 2011	
Samverkans- och informationsaktiviteter	Övriga aktiviteter
Årsmöten	EU-projekt
Styrelsemöten	Delaktighet i åtgärdsprojekt
Vattendragsvandring	Framtagande av vattenvårdsplaner
Exkursion	Utredningar
Studiebesök	Visning av hur elfiske fungerar
Seminarier	Litteratursammanställning
Anordna studieresor för skolor	Lokala åtgärdsplaner
Deltagande på vattenrådsdagar, seminarier, föredrag, mm.	Undersökningar
Besök hos och möten med kommunerna	Svara på remisser från myndigheter och kommuner
Samverkan med andra vattenråd och organisationer	Granska översikts- och detaljplaner
Temadagar	
Studiecirklar	
Möten med myndigheter	
Anordna och delta på inspirationsdagar	
Informationsinsatser	
Nyhetsbrev	
Samverkansprojekt	
Hemsida – skapa och hålla uppdaterad	
Framtagande av informationsmaterial	

Nybildade vattenråd har i många fall aktiviteter som leder till ökad kunskap och information. Vattenråd som funnits ganska länge fokuserar på aktiviteter som leder till förslag på åtgärder och utvärderingar av miljöproblem. Detta är helt naturligt då ett nystartat vattenråd behöver skapa en samsyn på avrinningsområdet och gemensam kunskapsgrund bland medlemmarna samt informera om att det finns ett vattenråd inom avrinningsområdet. Detta har de vattenråd som funnits ett tag redan gjort och kan därför fokusera på att nu ta stegen vidare till att titta på vilka miljöproblemen är mer i detalj och utifrån undersökningar ta fram förslag på åtgärder eller undersöka vilken åtgärd som vore mest effektiv för ett specifikt miljöproblem eller område.

Vattenrådsmöte, foto av Katarina Vartia.

Några exempel på samverkans- och informationsarbete som gjorts under 2011:

- Lygnerns vattenråd skickade i september en skrivelse till Borås stad med fråga om hur dagvattnet från Viared påverkar Viaredssjön och om mätningar av vattenkvaliteten gjorts.
- Nissans vattenråd samverkar med Älvgrupp Nissan där man tar fasta på översvämningsproblematiken och riskbedömningar. En rapporteringsmall har tagits fram.
- Vattenråden i Hallands län har haft två träffar för att skapa en bättre samverkan mellan vattenråden och initiera gemensamma samverkansprojekt.
- Gullmarns vattenråd har under 2011 anordnat studieresor för elever på Gullmarsskolan, Dalslands folkhögskola och Valboskolan i avrinningsområdet.
- Ätrans vattenråd ingår i ett EU-projekt, Living North Sea tillsammans med andra vattenråd från Holland och Belgien samt Association of Rivers Trust i England. Projektet ger nya kontakter och kompetens samt ökar kunskapen om vattendirektivet med europainivån.
- Fylleåns vattenråd har tillsammans med Simlångdalens Naturvårdsförening arrangerat en exkursion med fokus på Fylleån för att bl.a. uppmärksamma åns alla höga naturvärden.
- Genevadsåns vattenråd genomförde i april en informationsdag i Bodafors med fokus på Skogsbruk och vattnet.
- Mölndalsåns vattenråd har varit på informationsmöte om den planerade utbyggnaden av Landvetters flygplats samt gjorde ett studiebesök vid deras dammar för rening av vatten från flygplatsen.
- Säveåns vattenråd har skickat ut ett nyhetsbrev till de boende vid Anten och Mjörn i samarbete med Anten-Mjörnkommittén för att informera om den utredning som gjorts om att anlägga fosforfällor i tillrinningsområdet norr om sjön Anten.
- Upperudsälvens vattenråd genomförde 2011 en skogsträff tillsammans med Skogsstyrelsen. Ett 30-tal skogsägare fick lära sig mer om ökad vattenhänsyn i skogsbruket, bl.a. genom att titta på exempel på alternativa brukningsmetoder.

Skogsträff, foto Björn Lagerdahl.

Vattendragsexkursion, foto Björn Lagerdahl.

Några exempel på övrigt arbete som gjorts under 2011:

- Tidans vattenråd har svarat på remiss angående Skövde kommuns översiktsplan, Vattenförsörjningsplan för Mariestads kommun, Neova AB:s ansökan om täktverksamhet vid Östra Stöpet, Tidaholms kommuns anmälan till Länsstyrelsen om ny gångbro över Tidån och Trafikverkets anmälan till Länsstyrelsen om byte av vägtrumma vid Lillån i Tidaholms kommun.
- Viskans vattenråd har under 2011 arbetat med att ta fram en Fiskevårdsplan för Viskan. För detta tog man hjälp av en konsult och skapade en referensgrupp samt höll samrådsmöte med kraftverk. Projektet mynnade i en rapport och att man ansökt om fiskevårdsanslag för åtgärder.
- By- och Borgviksälvens vattenråd har gjort en utredning om vattendragens och dagvattenutloppens bidrag av kväve och fosfor till Kyrkviken i Arvika kommun. Resultatet har presenterats för politiker och tjänstemän på kommunen och även spridits till allmänheten via lokaltidningen.
- Göta älvs vattenråd arbetar med ett projekt för att ta fram ett åtgärdsprogram för att minska näringsbelastningen i Slumpån.
- Ringsjöns vattenråd driver ett biomanipulationsprojekt i Ringsjön där man under 2011 fiskat upp 108 000 kilo mört och braxen för att förbättra vattenkvaliteten i Ringsjön, Rönneå och Skälderviken. Detta ingår i ett Interregprojekt som genomförs i samverkan med Danmark.

Slutsats

Vattenråden har gjort ett omfattande arbete under 2011 och bredden på aktiviteter som gjort visar på mångsidigheten inom vattenråden. Detta speglar väl den roll som vattenråden har; att arbeta med lokal samverkan. Samverkan är ett mycket brett område och varje enskilt vattenråd väljer själva på vilket sätt man vill arbeta med detta. Det är en styrka att vattenråden kan anpassa sitt arbete efter sina förutsättningar och utifrån vad medlemmarna vill. Samtidigt kan det ibland vara svårt att veta vad man ska göra när det inte finns några tydliga ramar. Kontaktpersonerna på länen och även samordnaren på Vattenmyndigheten finns därför som stöd och hjälp för vattenråden.

Under 2011 har flera vattenråd börjat utbyta kunskaper och erfarenheter med varandra och detta är ett mycket bra sätt att ge varandra stöd och hjälp i arbetet. Gemensamma samverkansprojekt drar även ner kostnaderna för varje enskilt vattenråd och underlättar de administrativa delarna. Flera vattenråd anser att de administrativa kostnaderna är svåra att finansiera. Här får vi nog alla vara med och dra vårt strå till stacken, både medlemmar och myndigheter. Vattenrådets arbete bidrar till att förbättra våra vatten och det tjänar vi alla på och därför bör vi alla vara med och betala.

Det arbete som vattenråden genomför har stor betydelse på lokal nivå. Detta framgår tydligt av årsredovisningarna. Bara genom att medlemmarna inom vattenråden kommer från olika sektorer och intressen gör att medvetenheten och problem och intressekonflikter ökar vilket ger förutsättningar för att hitta gemensamma lösningar. Flertalet vattenråd anordnar även olika typer av aktiviteter för allmänheten, t.ex. vattendragsvandringar, seminarier och informationsinsatser. Detta gör att kunskapen om vattnet i närområdet successivt ökar bland allmänheten vilket i det långa loppet bidrar till en större medvetenhet för de problem som finns och ökad delaktighet i förbättringsarbetet.

Vattenråden är en viktig del av det Svenska vattenförvaltningsarbetet och arbetet som utförs inom vattenråden är väldigt bra. Detta ska vattenråden ta med sig i sitt fortsatta arbete under 2012 och framöver. Även om det ibland kan kännas som att vad ett enskilt vattenråd gör inte har någon betydelse, så är det som alla vattenråden inom Västerhavets vattendistrikt gör sammanräknat av mycket stor betydelse!

Karin Olsson
Vattensamordnare inom Västerhavets vattendistrikt